

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.
- NB3 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
- b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 64 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

1 **B**

2 **maximumscore 2**

Karline = juist

José = onjuist

Petra = onjuist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

3 **maximumscore 1**

Voorbeelden van subjectieve informatie zijn:

- het fantastische strand
- prachtig uitzicht
- uitstekende fietspaden

Vraag	Antwoord	Scores
4	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een gevaar zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Er kunnen lawines ontstaan (die de natuur verwoesten). – Er kan schade ontstaan aan de ondergrond waardoor de bodem beschadigd raakt / waardoor de flora beschadigd raakt. – Er ontstaat bodemerosie in een groter gebied. – De fauna wordt verstoord. 	
5	<p>maximumscore 2</p> <p>Anoek = onjuist Luuk = onjuist Tafik = juist</p> <p>indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2 1 0</p>
6	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de bergen in de Sierra Nevada veel hoger liggen dan Granada.</p>	
7	<p>B</p>	
8	<p>D</p>	
9	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de hogere prijs wordt gevraagd omdat weekendarrangement 2 in het hoogseizoen valt.</p>	
10	<p>C</p>	
11	<p>B</p>	
12	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat Nemrut Dağı meer oostelijk in Turkije ligt (dan de andere toeristische attracties) waardoor de reistijd (per bus) enorm lang wordt.</p>	
13	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist argument zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Veel toeristen gaan per vliegtuig naar Turkije, wat een hoge CO₂-uitstoot veroorzaakt. – Toeristen in Turkije logeren vaker in een hotel, wat een grotere voetafdruk veroorzaakt (water en energieverbruik). 	

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste redenen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vanwege binnenlandse onrust / als er veel rellen en demonstraties plaatsvinden – vanwege natuurrampen – vanwege het vóórkomen van bepaalde ziekten 	
	per juist antwoord	1
15	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juiste culturele overeenkomst zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het zijn beide overwegend islamitische landen. – Ze liggen in hetzelfde cultuurgebied. – Ze hebben dezelfde (mediterrane) keuken / dezelfde eetgewoonten. 	
16	<p>maximumscore 1</p> <p>foto 1 en foto 3</p>	
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.</i></p>	
17	C	
18	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de reis naar Canada met het vliegtuig meer CO₂ -uitstoot veroorzaakt en daardoor in sterke mate bijdraagt aan het versterkte broeikas effect.</p>	
19	C	
20	B	
21	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van een juiste reden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het noorderlicht is vooral te zien in de maanden tussen december en maart en dan is het erg koud in Fairbanks. – Het noorderlicht is vooral te zien in de maanden tussen december en maart en dan is het vrijwel de gehele dag donker. 	1
	<p>Voorbeeld van een juist argument is:</p> <p>Het noorderlicht is ook te zien in het noorden van Scandinavië en IJsland en dat is dicht bij Nederland.</p>	1
22	B	
23	A	

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2 Bij foto P hoort cijfer: 2 Bij foto Q hoort cijfer: 1	1 1
25	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste maatregelen zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> • economie: <ul style="list-style-type: none"> – investeringen doen die de lokale bevolking ondersteunen en laten profiteren van het toerisme – gebruikmaken van lokale gidsen – voedsel inkopen bij lokale boeren – eten bij lokale mensen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • natuur: <ul style="list-style-type: none"> – kwetsbare gebieden niet of zo weinig mogelijk betreden – geld geven aan natuurbeschermingsprojecten ter plaatse – klimaatneutraal vliegen / CO₂-uitstoot van vliegreizen neutraliseren / compenseren – toeristen voorlichten over natuurbehoud 	1

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

26 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- In de stad is veel verstening / er kan weinig water infiltreren.
 - In de stad kan het water moeilijker infiltreren dan op het platteland.
 - In de stad stroomt meer water ineens naar het riool dan op het platteland.
- In de stad is relatief weinig groen.

27 C

28 maximumscore 1

nee

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- De rivier de Sénégal ontvangt ook water uit de zijrivieren.
- Er wordt regenwater aangevoerd vanuit het stroomgebied van de Sénégal dat benedenstrooms van de Manantalidam ligt.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

Vraag	Antwoord	Scores
29	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de landbouw door verlaging van het grondwaterpeil verdroging van natuurgebieden veroorzaakt.	
30	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist voordeel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – In een natuurgebied wonen geen of weinig mensen. – Weinig mensen hebben direct overlast van overstroming. – Het overstromen van het gebied kan de verdroging tegengaan. – Regelmatig overlopen kan zorgen voor meer (bio)diversiteit. 	
31	maximumscore 2 Het overstromingsgevaar zal toenemen. Voorbeelden van juiste oorzaken zijn: <ul style="list-style-type: none"> – zeespiegelstijging – versneld afsmelten van landijs / gletsjers – Het gaat vaker en harder regenen. 	
	per juist antwoord	1
	<i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt per juist antwoord alleen toekennen na een juiste keuze.</i>	
32	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • temperatuurlijn Z • De verdamping is bij temperatuurlijn Z het laagst 	1 1
33	maximumscore 2 1 = infiltratie 2 = verdamping 3 = condensatie	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
34	D	
35	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn: <ul style="list-style-type: none"> – hergebruik van water / recyclen van water / grijs water gebruiken in plaats van drinkwater – warm water eerst afkoelen en dan pas lozen 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

36 maximumscore 2

neerslag: afname
 verdamping: toename
 verbruik: toename
 rivieren (binnenland): afname
 totaal (aanvoer): afname
 totaal (afvoer): afname

indien zes antwoorden juist 2
 indien vijf of vier antwoorden juist 1
 indien minder dan vier antwoorden juist 0

37 maximumscore 2

oorzaak	gevolg	maatregel
2	(5)	4
6	1	(9)
(3)	8	7

indien zes antwoorden juist 2
 indien vijf of vier antwoorden juist 1
 indien minder dan vier antwoorden juist 0

38 maximumscore 2

1 = juist
 2 = juist
 3 = onjuist

indien drie antwoorden juist 2
 indien twee antwoorden juist 1
 indien minder dan twee antwoorden juist 0

39 maximumscore 2

1 = kernenergie
 2 = aardgas
 3 = steenkool

indien drie antwoorden juist 2
 indien twee antwoorden juist 1
 indien minder dan twee antwoorden juist 0

Vraag	Antwoord	Scores
40	<p>maximumscore 2 1, 2 en 4</p> <p>indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2 1 0</p>
	<p><i>Opmerking</i> <i>Als meer antwoorden dan de drie juiste worden genoemd, moet voor elk fout antwoord 1 scorepunt in mindering worden gebracht.</i></p>	
41	<p>maximumscore 2 1 = de Noordpool 2 = CO₂ 3 = geen</p> <p>indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2 1 0</p>
42	<p>maximumscore 2 Voorbeelden van juiste menselijke factoren zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – overbegrazing / overbeweiding – het oppompen van (drink)water – toenemende bevolkingsdruk – ontbossing <p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>
43	<p>maximumscore 1 Tessalit Voorbeelden van een juist argument zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tessalit ligt in de Sahelzone / daar is het droger. – Tessalit ligt verder van de evenaar en heeft daarom een groter verschil tussen zomer- en wintertemperatuur dan Bamako. <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
44	maximumscore 2 1 = onjuist 2 = juist 3 = onjuist	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
45	maximumscore 1 In het gebied ten zuiden van de Middellandse Zee is meer verdamping / is een hogere temperatuur dan ten noorden van de Middellandse Zee.	
46	maximumscore 2 1 = Marrakech 2 = Alice Springs 3 = Utrecht 4 = Timehri	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in het programma WOLF.
 Zend de gegevens uiterlijk op 20 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

bron 1	vrij naar: de Grote Bosatlas, 53e editie
bron 2	vrij naar: www.weekendplanner.nl
bron 3	vrij naar: www.goldenerberg.at
bron 4	vrij naar: www.stanley-livingstone.nl
bron 5	vrij naar: www.klimadiagramme.de
bron 6	vrij naar: www.de5van.nl
bron 7	vrij naar: de Grote Bosatlas, 53e editie
bron 8	vrij naar: www.efteling.com
bron 9	www.indymedia.nl
bron 10	vrij naar: turecko.tripzone.cz ; jypoll.home.xs4all.nl ; commons.wikimedia.org ; 1.bp.blogspot.com
bron 11	eigen archief, Cito
bron 12	vrij naar: www.stipreizen.nl
bron 13	vrij naar: vakantievoetafdruk.nl
bron 14	vrij naar: www.rijksoverheid.nl
bron 15	vrij naar: famouswonders.com ; www.worldpropertychannel.com ; poster-posters.nl ; flickr.com
bron 16	vrij naar: www.exit-reizen.nl
bron 17	vrij naar: www.kmi.be
bron 18	foto en tekst vrij naar: www.greatlakes-travel.nl
bron 19	www.northernlightsiceland.com
bron 20, 21	vrij naar: de Grote Bosatlas, 53e editie
bron 22	foto P: www.ecofriend.com ; foto Q: www.tourismconcern.org.uk
bron 23	vrij naar: projects.riksjatravel.nl
bron 24	www.weer.nl
bron 25	vrij naar: De grote Bosatlas, 54e editie
bron 26	vrij naar: www.klimadiagramme.de
bron 27	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 28	vrij naar: ro-online.breda.nl
bron 29	vrij naar: www.meteo.be
bron 30	eigen archief, Cito
bron 31	vrij naar: de Grote Bosatlas, 53e editie
bron 32	vrij naar: examensite.nl
bron 33	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
bron 34	vrij naar: Bosatlas van de energie
bron 35	vrij naar: www.wikipedia.org
bron 36	vrij naar: groenecourant.nl
bron 37	vrij naar: www.cmo.nl
bron 38	eigen archief, Cito
bron 39, 41	vrij naar: www.kmi.be
bron 40	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 42	eigen archief, Cito